

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **T. H.**, zastoupený JUDr. Lenkou Zrnovskou, advokátkou se sídlem Liberec, Revoluční 66, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 19. 6. 2008, č. j. 58 Az 2/2008 - 34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené advokátce stěžovatele JUDr. Lence Zrnovské **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 2400 Kč. Tato částka bude jmenované vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 22. 1. 2008, č. j. OAM-10-461/LE-BE03-P07-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalované Ministerstvo vnitra neudělilo žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění do 24. 4. 2008 (dále jen „zákon o azylu“).

Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci žalobou, který ji rozsudkem ze dne 19. 6. 2008, č. j. 58 Az 2/2008 - 34, zamítl. V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud poté, co zrekapituloval obsah relevantních ustanovení zákona o azylu a správního spisu, shrnul, že smyslem institutu azylu není poskytnout žadateli ochranu před jakýmkoli jednáním v zemi původu a že nárok na udělení azylu vzniká jen při splnění dvou základních předpokladů: odůvodněného strachu z pronásledování a existence některého z důvodů výslovně uvedených v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Pronásledování, je-li vůbec u žadatele zjištěno, tak musí být vykládáno nikoli v obecném smyslu, ale ve smyslu zákona o azylu. Z výpovědi žalobce přitom vyplývá, že v zemi původu měl potíže se soukromými osobami

(otcem, jenž žadatele nutil ke členství v sektě) a že toto jednání nebylo podporované nebo trpěné státními orgány nebo organizacemi ovládajícími stát. Žalovaný zjišťoval, zda se žalobce snažil své problémy řešit již v zemi původu, ale žalobce neprokázal, že by mu stát nebyl schopen ochranu zajistit. Podle krajského soudu se o pronásledování v takovém případě nemůže jednat. Nadto žalobce, jenž se hlásí k římskokatolické církvi, potvrdil, že tuto víru mohl v Kamerunské republice vyznávat bez problémů. Krajský soud dal taktéž žalovanému za pravdu v tom, že některá tvrzení žalobce uvedená v průběhu správního řízení vykazují rozpory. Nepovažoval proto za nutné zjišťovat podrobnější informace o žalobcem zmiňované sektě a přezkoumávat závěry o ekonomických důvodech žádosti, neboť krajský soud posuzuje pouze správnost závěru o (ne)existenci pronásledování žalobce, resp. zda se tak dělo z azylově relevantních důvodů. V průběhu správního řízení stěžovatel neuvedl ani skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že mu v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, ani z relevantních zpráv též nevyplývá, že by v zemi původu probíhal ozbrojený konflikt. Vycestování žalobce není podle krajského soudu ani v rozporu s mezinárodními závazky. Přestože žalobce namítal neaktuálnost zpráv o zemi původu, z nichž žalovaný vycházel (jednalo se o zprávy z let 2006 a 2007), na konkrétní změny nepoukázal.

Rozsudek napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností s odkazem na důvody vyplývající z ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel má především zato, že žalovaný neměl dostatek podkladů pro posuzování doplňkové ochrany, a pro tuto vadu mělo být napadené rozhodnutí zrušeno. V této souvislosti opětovně namítá neaktuálnost zpráv, které se navíc nevěnují specifickým jeho případu (zejména jednání jeho otce a sekty, již je členem). Co se týče rozporných výpovědí, je stěžovatel toho názoru, že si měl žalovaný opatřit podklady pro zjištění věci. Navíc poukazuje na to, že krajský soud příběh stěžovatele za nevěrohodný neoznačil. Ačkoli tedy nebyly shledány azylově relevantní důvody, nepopírá to automaticky skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a zákona o azylu, v čemž stěžovatel odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 18. 9. 2007, sp. zn. 46 Az 17/2007. V části věnující se neudělení doplňkové ochrany považuje stěžovatel rozhodnutí soudu za nepřezkoumatelné. Soud na jednu stranu potvrdil, že stěžovatel měl problémy se soukromými osobami, na druhou stranu (přes stěžovatelovy obavy) však v jeho případě neshledal existenci nebezpečí vážné újmy. Přestože tedy soud neuznal, že by tyto obavy byly podřaditelné pod § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu, zcela nesprávně je hodnotil ve vztahu k § 14a zákona o azylu. Pokud jde o jednání soukromých osob, dodává stěžovatel, že i toto jednání může být přičitatelné státu, pokud jedinec nemůže nebo není ochoten ochranu státu využít. Kamerunská republika nemůže být považována za demokratický stát, neboť úroveň ochrany lidských práv je špatná, kamerunské ozbrojené složky běžně provádí mučení, dochází k postihu žurnalistů a trestání homosexuality a dosud nedošlo k pozitivním změnám. Za této situace stěžovatel ochrany svého státu využít nemůže a ani nechce. Podmínkami pro udělení doplňkové ochrany se však soud vůbec nezabýval a pouze shrnul, že stěžovatel k § 14a zákona o azylu relevantní skutečnosti nesdělil, čímž jednak nesledoval určenou žalobní námitku a jednak je takový závěr v rozporu se skutkovým stavem. Závěrem stěžovatel uvádí, že by jeho kasační stížnost měla být připsána k meritornímu projednání, neboť se krajský soud vůbec nevěnoval přezkumu části výroku, ačkoli k tomu byl rozsahem žalobních námitek povinen. Soud navíc svým restriktivním výkladem ukládá

stěžovateli, aby rozlišoval mezi svými obavami ve smyslu § 12 zákona o azylu a nebezpečím vážné újmy dle § 14a zákona o azylu. Právě tento sporný výklad je důvodem, proč kasační stížnost přesahuje stěžovatelovy vlastní zájmy.

Žalovaný ve svém vyjádření k věci uvedl, že si pro posouzení obstaral dostatek materiálů, které učinil součástí spisu a dal stěžovateli možnost se s nimi seznámit. Není mu přitom známo, že by došlo před vydáním rozhodnutí ke změnám, které by informační hodnotu shromážděných zpráv jakkoli snižovaly. Ač informace nezmiňují stěžovatelem uváděnou sektu, vyjadřují se k náboženské situaci dostatečně a vypovídají i o situaci v zemi s ohledem na čarodějnictví a domorodé náboženské praktiky. Pro účely rozhodování o udělení doplňkové ochrany žalovaný opět posoudil veškeré výpovědi učiněné v průběhu řízení na pozadí uvedených zpráv o situaci v zemi původu a neshledal nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Tvzení stěžovatele ohledně jeho potíží byla rozporná, a tím pádem postrádala potřebnou věrohodnost, navíc ze zpráv je zřejmá náboženská snášlivost v zemi původu stěžovatele, respektování svobody vyznání, a proto stěžovatel mohl využít ochrany státu, jehož je občanem. Soud se přezkumem udělení doplňkové ochrany zabýval, stejně jako dalšími námitkami, jak vyplývá z odůvodnění rozsudku. Závěrem žalovaný podotýká, že ani on, ani krajský soud nepostupovali tak, že by stěžovatel musel rozlišovat důvody podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Jelikož stěžovatel svými nevěrohodnými tvrzeními nevyvrátil domněnku, že se nemohl domáhat ochrany svých práv u státních orgánů, žalovaný navrhuje, aby kasační stížnost byla zamítnuta pro nedůvodnost.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů.

Úvodem Nejvyšší správní soud uvádí, že zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb., s účinností ke dni 13. 10. 2005. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán např. v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, dle kterého „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování*

rozhodovací činnosti krajských soudů.“ K jedinému tvrzenému důvodu přijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 27. 8. 2006, č. j. 5 Azs 7/2003 - 60, který jednoznačně řeší vztah důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu: „*Okolnosti stanovené jako překážky vycestování v § 91 zákona o azylu (nyní doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu), nejsou totožné s důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona téhož zákona; správní orgán i soud se jimi proto zabývají samostatně.*“.

Stěžovatel v průběhu správního řízení skutečně neuvedl žádné skutečnosti, které by byť jen naznačovaly, že by byl ve vlasti vystaven pronásledování z důvodů pro azylové řízení významných (§ 12 zákona o azylu), neboť pouze uvedl, že bezprostředním impulsem k jeho odchodu byla obava z útoků otce, odmítne-li se stěžovatel stát členem sekty EYINYE. Lze tedy na souzený případ plně uplatnit závěry, které již Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil, a to např. v rozsudku ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, (dostupný z <http://www.nssoud.cz>), kde konstatoval, že „*skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vybrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona).*“ Nejvyšší správní soud se také již vícekrát vyjádřil k otázce ochrany stěžovatele před útoky soukromých osob v zemi původu. Pronásledování soukromými osobami nemůže být důvodem pro udělení azylu, pokud politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů - důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se stěžovatel skutečně domáhal poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout. Ze skutečností stěžovatelem uváděných nevyplývalo, že by mu pomoc ze strany orgánů veřejné moci byla odepřena (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48), dostupný z <http://www.nssoud.cz>). Pouhou nečinnost policie při řešení jeho problémů se soukromými osobami, proti níž však stěžovatel nijak (alespoň soudě dle jeho výpovědí) nebrojil, přičemž se ani nepokusil nalézt ochranu u jiného státního orgánu, nelze označit za „neschopnost státu poskytnout ochranu a pomoc“ (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2003, č. j. 4 Azs 24/2003 - 68, dostupný z <http://www.nssoud.cz>). Nečinnost či průtahy v řízení nejsou výjimečné ani v některých státech, které lze bez pochybností označit za demokratické.

Pokud jde o námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu, zejména při posuzování důvodů pro neudělení doplňkové ochrany stěžovateli, Nejvyšší správní soud sice souhlasí s názorem, že je především na žalovaném, aby se pokusil opatřit si informace či důkazy o zemi původu žadatele; tuto povinnost však nemá tehdy, pokud žadatel vůbec žádné azylově relevantní důvody ani neuváděl a ve své žádosti o azyl (a na ni navazujících výpovědích ve správním řízení) se zmínil pouze o hrozícím útoku rodinného příslušníka (to však, dle výše zmíněné ustálené judikatury, není azylově relevantní důvod). Na stěžovateli naopak ve správním řízení především leželo břemeno tvrzení konkrétních azylově relevantních důvodů vztahujících se k jeho osobě; to však neunesl (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, či ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 6/2003, oba dostupné z <http://www.nssoud.cz>). Za situace, kdy stěžovatel žádné azylově relevantní důvody neuváděl, tedy nelze hovořit o důkazní nouzi

či potřebě blíže objasnit jím uváděné skutečnosti. Tento závěr lze plně vztáhnout i na stížní námitku, dle které žalovaný vycházel z neaktuálních zpráv o zemi původu stěžovatele. Stěžovatel totiž v průběhu správního i soudního řízení žádné konkrétní nové skutečnosti neuvedl, a odkazoval-li na situaci v zemi původu, činil tak veskrze obecně (zejména co se týče postavení homosexuálů či útoků na žurnalisty), aniž by tyto skutečnosti měly jakoukoli spojitost s důvody, o něž svou žádost o udělení mezinárodní ochrany opíral, a aniž by bylo zřejmé, jak se mohou týkat přímo jeho osoby. K tomu více viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dostupný z <http://www.nssoud.cz>: „Pokud žadatel o udělení azylu není vystaven žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů, resp. nemá z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach, popř. takové skutečnosti ve správním řízení vůbec netvrdí, pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a to i přes skutečnost, že pochází ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory.“

K aplikaci tzv. doplňkové ochrany podle § 14a (dříve překážky vycestování) Nejvyšší správní soud shrnuje, že tu je možné přiznat žadateli o azyl i v případě, kdy nesplňuje důvody pro udělení azylu, existuje-li důvodná obava, že by mu po návratu do vlasti hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy (uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky). Vyhodnocení nebezpečí vážné újmy, která je předpokladem pro udělení doplňkové ochrany, je na úvaze správního orgánu; ten vychází ze skutkových okolností konkrétního případu, z informací o zemi původu žadatele, ale také z hodnocení věrohodnosti tvrzení žadatele. Obsah a věrohodnost jeho tvrzení má přitom zásadní význam, neboť pouze žadatel utváří rámec zjišťování skutkového stavu (obdobně viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 9. 2008, č. j. 9 Azs 49/2008 - 55, dostupné z <http://www.nssoud.cz>). Žalovaný se v dané věci problémem, zda stěžovateli v případě návratu do vlasti hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, zabýval, a dospěl k závěru, že žádným z důvodů uvedených ve shora citovaném ustanovení stěžovatel ohrožen není; krajský soud jeho závěr aproboval. Vycházel přitom ze skutečností, zjištěných již v rámci posuzování existence azylově relevantních důvodů; pokud jde o otázku ohrožení z důvodu vyznání či jeho praktikování, uvedl již v předchozí části, že Kamerunská republika uznává svobodu vyznání a existuje zde náboženská tolerance (což ani stěžovatel nepopírá); dochází-li k jednání soukromých osob, jež jsou s těmito zásadami v rozporu, pak takové jednání nelze státu přičítat k tíži. Nebylo taktéž přesvědčivě objasněno, proč se stěžovatel nemohl přestěhovat na jiné, pro něj bezpečnější místo v rámci jeho vlasti; jediné konkrétní tvrzení, dle kterého přestěhování mělo bránit, že kouzla namířená proti jeho osobě jsou schopna působit na celém území Kamerunské republiky, je zcela bezpředmětné.

Konečně k otázce rozpornosti výpovědi stěžovatele a jejím důsledkům Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2002, č. j. 5 A 746/2000, podle něhož: „pravdivost tvrzení žadatele a věrohodnost jeho osoby jsou základem, z něhož se v azylovém řízení nutně vychází, neboť skutečnosti, o nichž žadatel tvrdí, že byly důvodem jeho odchodu či důvodem vzniku obav z jeho návratu a případné důkazy,

jichž se na podporu svých tvrzení takový žadatel odvolává v rámci azylové procedury, mohou být ověřeny zpravidla toliko rámcově, mnohdy na jeho čestném prohlášení stojí i identita jeho osoby, když nemůže tuto doložit. Potřebnou věrohodnost sama osoba, a tím i její příběh, nutně ztrácí, pakliže je nepravdivost jejich tvrzení opakovaně zjištěna a nasvědčuje tak tomu, že k odchodu z vlasti vedly žadatele důvody jiné, než jím tvrzené.“ Jestliže krajský soud výpovědi stěžovatele učiněné ve správním řízení označil za nekonzistentní, neboť stěžovatel se v poměrně zásadních věcech nedržel stejné dějové linie, je jeho závěr o neprokázání existence azylově relevantních důvodů s tímto právním názorem souladný.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatel žádný relevantní důvod přijatelnosti své kasační stížnosti neuvedl, Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost jako nepřijatelnou; proto ji podle § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta. Ustanovené zástupkyni stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon právní služby učiněný v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a příprava zastoupení, ve výši 2100 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč, dle § 13 odst. 3 vyhlášky, celkem tedy 2400 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. prosince 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu